

Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy

pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa, tel. 22 443 10 01, faks 22 443 10 02
sekretariatprezydenta@um.warszawa.pl, um.warszawa.pl

Warszawa, 1.12.2023 r.

Znak sprawy: KW-WI.1712.69.2023.AGE

Pan

Marian Mahor

Burmistrz

Dzielnicy Wesoła m. st. Warszawy

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie § 22 ust. 10 regulaminu organizacyjnego Urzędu m. st. Warszawy, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 312/2007 Prezydenta m. st. Warszawy z dnia 4 kwietnia 2007 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (ze zm.) w związku z kontrolą przeprowadzoną przez Biuro Kontroli Urzędu m.st. Warszawy w Urzędzie Dzielnicy Wesoła m. st. Warszawy, w okresie od 22.08.2023 r. do 15.09.2023 r. w zakresie „Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków” której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym 19 września 2023 r., stosownie do § 39 ust. 1 i 4 zarządzenia nr 1837/2019 Prezydenta m. st. Warszawy z dnia 12 grudnia 2019 r. w sprawie zasad i trybu postępowania kontrolnego, przekazuję Panu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Celem kontroli była weryfikacja stanu realizacji dyrektywy Rady Unii Europejskiej nr 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, tzw. dyrektywy ściekowej. Zgodnie z powyższą dyrektywą, a także zgodnie ze znowelizowanym prawem wodnym do końca 2027 r. liczba RLM¹ niepodłączonych do kanalizacji miejskiej w obrębie aglomeracji nie może przekroczyć 2 000. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości można liczyć się z dwoma rodzajami konsekwencji

¹ RLM (równoważna liczba mieszkańców) zgodnie z dyrektywą oznacza ładunek organiczny ulegający biodegradacji, wyrażony pięciodobowym biochemicznym zapotrzebowaniem tlenu (BZT₅) w ilości 60 g tlenu na dzień. Zgodnie z publikacją Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej przy obliczaniu RLM aglomeracji należy uwzględnić:

- stałych mieszkańców (1 mieszkaniec = 1 RLM),
- miejsca noclegowe (1 miejsce = 1 RLM),
- ścieki przemysłowe, odprowadzane do systemu zbierania lub oczyszczalni ścieków komunalnych.

tj.: trudności w uzyskiwaniu dofinansowania ze środków unijnych na projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, oraz kary nakładane przez ETS w trybie art. 260 TFUE².

Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach³ stanowi, że zbiornik bezodpływowy to instalacja i urządzenie przeznaczone do gromadzenia nieczystości ciekłych w miejscu jego powstania. Zbiorniki na nieczystości ciekłe mogą być stosowane tylko na działkach budowlanych niemających możliwości przyłączenia do sieci kanalizacyjnej, przy czym nie dopuszcza się ich stosowania na obszarach podlegających szczególnej ochronie środowiska i narażonych na powódzie oraz zalewanie wodami. Zgodnie z § 35 rozporządzenia⁴, zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe powinny mieć dno i ściany nieprzepuszczalne, szczelne przykrycie z zamykanym otworem do usuwania nieczystości i odpowietrzenie (...).

Zakres kontroli obejmował m.in.:

- prowadzenie elektronicznej ewidencji zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne oraz ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków,
- ustalenie czy sprawdzano posiadanie przez mieszkańców umów oraz dokumentów potwierdzających wywóz nieczystości ciekłych,
- sprawdzenie wydanych w latach 2020-2023 decyzji nakazujących przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji miejskiej,
- prowadzenie akcji promocyjnych, mających zachęcić właścicieli nieruchomości do przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej.

Sprawy objęte zakresem kontroli, zgodnie z wewnętrznym regulaminem organizacyjnym Urzędu⁵ m. st. Warszawy, przypisane były Wydziałowi Ochrony Środowiska dla Dzielnicy Wesoła.

Biuro Kontroli pozytywnie ocenia działania Urzędu Dzielnicy Wesoła w kontrolowanym zakresie, z uwagą dotyczącą nie wydawania decyzji nakazujących przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci.

Na terenie Dzielnicy Wesoła według danych z 2023 r. znajdowało się 1 149 zbiorników bezodpływowych i 25 przydomowych oczyszczalni ścieków. W kontrolowanym okresie od 2020 r. do połowy 2023 r. ubyto 85 zbiorników bezodpływowych i przybyło 15 przydomowych oczyszczalni ścieków. Wydział Architektury i Budownictwa dla Dzielnicy w ww. okresie wydał 16 pozwoleń na budowę gdzie wskazano zamiar budowy 20 zbiorników bezodpływowych oraz 2 pozwolenia na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

² Do tej pory ukarano m.in. Belgię i Grecję. W Belgii KE (Komisja Europejska) zażądała 15 mln euro ryczałtu i 62 tys. euro za każdy dzień dalszego naruszenia. W Grecji europejski trybunał zasądził zapłatę 10 mln euro i 3,64 mln euro za każde pół roku zwłoki – była to kara za brak oczyszczalni ścieków w sześciu miastach.

³ Dz.U. z 2023 r. poz. 1469; Dz.U. z 2022 r. poz. 2519

⁴ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. 2022, poz. 1225).

⁵ Zarządzenie nr 1349/2017 Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 7 sierpnia 2017 r. w sprawie nadania wewnętrznego regulaminu organizacyjnego Urzędu Dzielnicy Wesoła m. st. Warszawy w Urzędzie Miasta Stołecznego Warszawy, uwzględniającego zmiany wynikające z zarządzenia nr 1795/2019 Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 27 listopada 2019 r.

1. Realizując obowiązek określony w art. 3 ust. 3 pkt 1 i pkt 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Wydział Ochrony Środowiska dla Dzielnicy Wesola prowadził ewidencję w zakresie zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w formie elektronicznej. Ewidencja dla poszczególnych pozycji adresowych, zgodnie z ww. rozporządzeniem, zawierała dane dotyczące umów odbioru nieczystości oraz częstotliwości i daty opróżniania zbiorników. Aktualizacja ewidencji odbywała się na bieżąco.

2. Według danych Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji dla Dzielnicy Wesola, liczba nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej i będącej w jej zasięgu uległa zmniejszeniu, w roku 2021 – wyniosła 529 nieruchomości⁶, a w roku 2023 r. – 497 nieruchomości⁷. Na terenie Dzielnicy funkcjonuje ponadto sieć kanalizacyjna z oczyszczalnią ścieków pn. „Cyraneczka” należąca do Zespołu Budowy Domów Jednorodzinnych i Wielorodzinnych Sp. z o. o. Według danych przekazanych przez ww. jednostkę liczba nieruchomości niepodłączonych do sieci i będących w jej zasięgu wynosiła w roku 2022 – 61 nieruchomości.⁸

W sprawie przyczyn nie realizowania przez właścicieli obowiązku podłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej Zastępca Burmistrza Wesola, przekazał, że: „Właściciele nie realizują obowiązku podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej ze względów finansowych lub zdrowotnych (...).”

Niewykonanie przez właściciela obowiązku przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej, zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, uprawnia wójta, burmistrza lub prezydenta do wydania decyzji administracyjnej nakazującej przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej na podstawie art. 5 ust. 7 ww. ustawy. Z obowiązku przyłączenia do istniejącej kanalizacji są zwolnieni jedynie właściciele nieruchomości wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków.⁹

W okresie objętym kontrolą Urząd Dzielnicy nie wydawał decyzji nakazujących przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci oraz nie były wszczynane w tym zakresie postępowania administracyjne. Burmistrz Dzielnicy w wyjaśnieniach przekazał, że: „(...) Kwestie związane z utrzymaniem czystości i porządku w gminach dotyczące podłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej regulują przepisy art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W przypadku stwierdzenia niewykonania ww. obowiązków, wójt (burmistrz, prezydent miasta) wydaje decyzję nakazującą ich wykonanie zgodnie z art. 5 ust. 7 ww. ustawy. Jednakże nie można wskazać w decyzji wydanej na podstawie przytoczonego przepisu prawa terminu na wykonanie tej czynności przez właściciela nieruchomości. Przykładowo WSA w Olsztynie w wyroku z 6 maja 2010 r., II SA/OI 174/10 wskazał, że przepisy ustawy z dnia 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie dają organom podstaw do określenia terminu, w którym należy przyłączyć nieruchomość do sieci kanalizacji. Podobne stanowisko zajęł WSA w Gdańsku, który w wyroku z 26 listopada 2015 r., II SA/Gd 447/14 wskazał, że decyzja nakazująca

⁶ wg. danych z 25.05.2021 r.

⁷ dane na dzień 29.08.2023 r

⁸ dane z dnia 25.05.2022 r

⁹ (wyrok WSA w Opolu z 16 września 2008 r., sygn. akt II SA/Op 124/08).

podłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej w określonym w jej treści terminie jest w tym zakresie wadliwa. W związku z powyższym w okresie 2020-2023 na terenie Dzielnicy Wesoła nie były wszczynane postępowania administracyjne nakazujące przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej na podstawie art. 5 ust. 7 ww. ustawy, ponieważ nie byłyby efektywnie zakończone. Wynikało to z tego, że brak w ww. przepisie prawa jednoznacznego wskazania jaki termin powinien wskazać organ w wydanej decyzji, żeby właściciel zrealizował swój obowiązek przyłączenia do kanalizacji.”

4. Ustalono, że Urząd Dzielnicy Wesoła dla zobligowania właścicieli do realizacji obowiązku podłączania się do sieci kanalizacyjnej podejmował następujące działania informacyjne oraz związane z promocją likwidacji zbiorników bezodpływowych:

- Wydział Ochrony Środowiska pisemnie informował właścicieli o obowiązku podłączania do sieci kanalizacyjnej wynikającym z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i postępowaniu administracyjnym z art. 5 ust. 7 i ust. 9 ww. ustawy oraz o dostarczeniu wypełnionego formularza dla ewidencji zbiorników bezodpływowych i dokumentów do kontroli zgodnie z art. 6 ust. 5aa ww. ustawy;
- do skrzynek pocztowych były roznoszone do wypełnienia formularze ewidencji zbiorników bezodpływowych, ulotki o kontroli umów i dowodów opłat za wywóz nieczystości i ulotki o możliwości otrzymania dotacji na likwidację zbiornika bezodpływowego;
- z właścicielami posesji, którzy nie odpowiadali na wysłane pisma, kontaktowano się telefonicznie z prośbą o dostarczenie dokumentów do kontroli oraz w celu uzupełnienia dokumentacji;
- zatrudniony w Urzędzie ekodoradca kontrolując zbiorniki bezodpływowe w terenie udzielał pomocy przy wypełnianiu wniosków o dotację do likwidacji zbiornika bezodpływowego;
- informacje o prowadzonych kontrolach oraz możliwości uzyskania dotacji do likwidacji zbiornika bezodpływowego zamieszczane były na stronie internetowej Urzędu, gazecie lokalnej pn. Głos Wesołej, stronie Urzędu na facebook.pl.

Stwierdzono, że podejmowane przez Wydział Ochrony Środowiska czynności wobec właścicieli nieruchomości dokumentowane były w prowadzonych w tym celu wykazach nieruchomości posiadających zbiorniki bezodpływowe i będących w zasięgu sieci kanalizacyjnej. Wykazy zawierały m. in. informacje o wysyłanych pismach, dostarczonych ulotkach i ustaleniach telefonicznych z właścicielami.

Jak przekazał Burmistrz Dzielnicy Wesoła „(...) udział Urzędu Dzielnicy Wesoła w promocjach ogólnomiejskich dotyczących likwidacji zbiorników bezodpływowych, polegał na dostarczaniu do skrzynek pocztowych ulotek otrzymanych z Biura Ochrony Środowiska”. W okresie 2020-2023 na promocję likwidacji zbiorników bezodpływowych, wydatkowano łącznie kwotę 16 860 zł.

5. Zgodnie z uchwałą nr XIX/487/2019 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 26 września 2019 r. zmienionej uchwałą LXXII/2404/2022 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z 17 listopada 2022 r., w sprawie zasad udzielania dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji na terenie m. st. Warszawy, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wnioski o udzielenie dotacji należało składać w Biurze Ochrony Środowiska Urzędu m. st. Warszawy lub w Urzędach

Dzielnica m.st. Warszawy. Udzielenie dotacji następuje na podstawie umowy, określającej wysokość kwoty dotacji oraz zakres, warunki realizacji, finansowania lub dofinansowania inwestycji. Po zakończeniu inwestycji wnioskodawca zobowiązany był do przedłożenia pisemnego rozliczenia dotacji. Obecne dofinansowanie do likwidacji zbiornika i przyłączenie do sieci, wynosi 6 000 zł. Według danych przekazanych przez Biuro Ochrony Środowiska Urzędu m. st. Warszawy w latach 2020 - 2022 na terenie Dzielnicy Wesoła udzielono łącznie 123 dotacje na łączną kwotę 492 000,00 zł. Do końca czerwca 2023 r. zatrudniony ekodoradca przyjął od mieszkańców 6 wniosków o przyznanie dotacji. Urząd Dzielnicy nie posiadał informacji o liczbie wszystkich wniosków o dotację, które wpłynęły w 2023 r. ponieważ według wyjaśnień „(...) Dzielnica Wesoła nie prowadzi rejestru wniosków o dotację, gdyż jednostką odpowiedzialną jest Biuro Ochrony Środowiska (...) mieszkańcy składają wnioski o dotację osobiście w Wydziale Obsługi Mieszkańców, Biurze Ochrony Środowiska lub drogą pocztową (...).”

6. W zakresie kontroli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków ustalono, że w okresie 2020-2023 kontrole na terenie Dzielnicy Wesoła były prowadzone przez Oddział Ochrony Środowiska Straży Miejskiej i dokumentowane w protokołach. Wydział Ochrony Środowiska dla Dzielnicy Wesoła od 2023 roku, w ramach kontroli, wysyłał pisma do wszystkich właścicieli posiadających zbiorniki i oczyszczalnie z wezwaniem do przedstawienia dowodu posiadania umowy w zakresie opróżniania zbiornika bezodpływowego lub osadnika w instalacji przydomowej oczyszczalni ścieków oraz dowodu uiszczenia opłat za ww. usługi. W efekcie prowadzonych działań do końca sierpnia 2023 r. wpłynęło 269 dokumentów od właścicieli nieruchomości. W zakresie częstotliwości sprawdzania posiadania umów oraz dokumentów potwierdzających wywóz nieczystości ciekłych i osadów ściekowych, Zastępca Burmistrza przekazał, iż: „Zgodnie z wymogiem art. 6 ust. 5aa ww. ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany prowadzić kontrolę, co najmniej raz na dwa lata.” W zakresie kontroli szczelności zbiorników bezodpływowych, podano, iż: „Wydział Ochrony Środowiska nie prowadzi kontroli szczelności zbiorników, gdyż zgodnie z ustawą Prawo Budowlane obowiązek przeprowadzenia takiej kontroli ciąży na właścicielu zbiornika. Ekspertyza dotycząca szczelności musi być sporządzona przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane.”

Przedstawiając powyższe ustalenia i oceny zalecam:

1. Podjąć działania w celu zwiększenia tempa procesu likwidacji zbiorników bezodpływowych na terenie Dzielnicy Wesoła, w szczególności poprzez realizację obowiązku zawartego w art. 5 ust. 7 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 1469 z 2023 r. z późn. zm.) tj. poprzez wydawanie decyzji nakazujących wykonanie obowiązku podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej, będących w jej zasięgu.

2. Kontynuowanie działań informacyjnych i doradczych skierowanych do mieszkańców dzielnicy o konieczności przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej oraz możliwości uzyskania dotacji w tym zakresie.

Na podstawie § 22 ust. 10 regulaminu organizacyjnego oraz § 41 ust. 1 zarządzenia oczekuję od Pana w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia doręczenia niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych i wykorzystaniu uwag zawartych w wystąpieniu pokontrolnym lub przyczynach braku realizacji zaleceń pokontrolnych lub niewykorzystaniu uwag bądź o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości lub uchybień.

Jednocześnie, na podstawie 41. ust. 1 zarządzenia, zobowiązuję Pana Burmistrza do przekazania kopii ww. informacji Zastępcy Prezydenta m. st. Warszawy, Dyrektorowi Koordynatorowi ds. Zielonej Warszawy, Dyrektorowi Biura Ochrony Środowiska m. st. Warszawy oraz Dyrektorowi Biura Infrastruktury.

z up. Prezydenta M. St. Warszawy

Michał Olszewski
Zastępca Prezydenta
Miasta Stołecznego Warszawy

Do wiadomości:

1. Pan Michał Olszewski - Zastępca Prezydenta m. st. Warszawy
2. Pani Magdalena Młochowska - Dyrektor Koordynator ds. Zielonej Warszawy.
3. Pani Dorota Jedynak - Dyrektor Biura Ochrony Środowiska m. st. Warszawy.
4. Pan Robert Bański - Dyrektor Biura Infrastruktury m. st. Warszawy.